

PROGRAM BUDOWY INFRASTRUKTURY INFORMACJI PRZESTRZENNEJ (IIP) W GŁÓWNYM URZĘDZIE STATYSTYCZNYM (GUS) NA LATA 2016-2017

1. WIADOMOŚCI WSTĘPNE

1.1 CHARAKTERYSTYKA ORGANU WIODĄCEGO

1) Stanowisko, imię i nazwisko, dane adresowe organu wiodącego, podstawa prawna

Prezes Głównego Urzędu Statystycznego

Janusz Witkowski

Główny Urząd Statystyczny

Al. Niepodległości 208

00-925 Warszawa

j.witkowski@stat.gov.pl

tel. 48 22 608 31 00

Ustawa z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej, (Dz.U. z 2012 r. poz. 591, z późn. zm.).

Ustawa z dnia 4 marca 2010 r. o infrastrukturze informacji przestrzennej (Dz. U. z 2010 r., Nr 76, poz. 489, z późn. zm.).

2) Stanowisko, imię i nazwisko, dane adresowe dotyczące punktu kontaktowego organu wiodącego

Dyrektor Departamentu Programowania i Koordynacji Badań

Janusz Dygaszewicz

Główny Urząd Statystyczny

Al. Niepodległości 208

00-925 Warszawa

j.dygaszewicz@stat.gov.pl

tel. 48 22 608 31 14

3) Lista tematów (części tematów) przyporządkowanych ustawą o IIP

W III grupie tematycznej:

- „Jednostki statystyczne” (*Statistical units*), rozumiane jako jednostki służące do rozpowszechniania lub wykorzystywania informacji statystycznych,
- „Rozmieszczenie ludności (demografia)” (*Population distribution — demography*), rozumiane jako geograficzne rozmieszczenie ludności, łącznie z poziomami aktywności i charakterystyką ludności pogrupowanej według siatki georeferencyjnej, regionu, jednostki administracyjnej lub innej jednostki analitycznej

1.2 STRUKTURA KOORDYNACYJNA I WYKONAWCZA

1) Jednostki organizacyjne realizujące program oraz ich role

Prezes Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) jako organ wiodący odpowiedzialny za dwa tematy danych przestrzennych, wykonuje swoje zadania przy pomocy Głównego Urzędu Statystycznego. Departamentem wiodącym w zakresie spraw związanych z infrastrukturą informacji przestrzennej jest Departament Programowania i Koordynacji Badań.

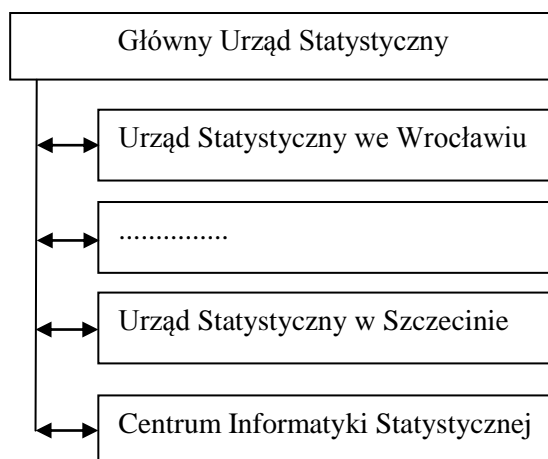
2) Jednostki współpracujące

Jednostkami współpracującymi przy tworzeniu infrastruktury informacji przestrzennej jest 16 urzędów statystycznych (US-y) oraz ich oddziały, a także Centrum Informatyki Statystycznej. US-y mają siedziby w miastach wojewódzkich. Ze względu na zróżnicowaną wielkość województw, niektóre

z urzędów statystycznych posiadają oddziały terenowe, w których prowadzone są prace związane z tworzeniem IIP.

Centrum Informatyki Statystycznej posiada w swojej strukturze dwa zamiejscowe Zakłady w Radomiu i w Łodzi, które uczestniczą w realizacji części powierzonych zadań. Zadaniem CIS jest zapewnienie obsługi informatycznej służb statystyki publicznej w zakresie projektowania i programowania systemów gromadzenia, przetwarzania, opracowywania i udostępniania danych statystycznych, oraz w zakresie planowania, rozwoju i utrzymania infrastruktury informatycznej statystyki.

3) Schemat organizacyjny

1.3 PODSTAWY PRAWNE

1) Ustawy, rozporządzenia, inne przepisy

Podstawowym aktem prawnym regulującym działanie statystyki publicznej w Polsce jest ustawa z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz.U. z 2012 r. poz. 591, z późn. zm.).

Ustawa określa zasady i tworzy podstawy rzetelnego, obiektywnego, profesjonalnego i niezależnego prowadzenia badań statystycznych, których wyniki mają charakter oficjalnych danych statystycznych, oraz ustala organizację i tryb prowadzenia tych badań i zakres związanych z nimi obowiązków.

W ustawie określono również kompetencje Prezesa GUS do prowadzenia krajowego rejestru urzędowego podziału terytorialnego kraju (TERYT). Rejestr ten obejmuje systemy:

- 1) identyfikatorów i nazw jednostek podziału terytorialnego,
- 2) identyfikatorów i nazw miejscowości,
- 3) rejonów statystycznych i obwodów spisowych,
- 4) identyfikacji adresowej ulic, nieruchomości, budynków i mieszkań.

Aktem prawnym uszczegóławiającym prowadzenie rejestru TERYT jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia, stosowania i udostępniania krajowego rejestru urzędowego podziału terytorialnego kraju oraz związanych z tym obowiązków organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 1998 r., Nr 157, poz. 1031).

Inną podstawą prawną mającą znaczenie w aspekcie tematów danych przestrzennych, dla których GUS jest organem wiodącym jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 listopada 2007 r. w sprawie wprowadzenia Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS) (Dz. U. 2007 Nr 214, poz. 1573, z późn. zm.). NTS weszła w życie z dniem 1 stycznia 2008 r., a została opracowana na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. w sprawie ustalenia wspólnej klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) (Dz. Urz. UE. L 154 z 21.06.2003, z późn. zm.). Nomenklatura NTS została opracowana w oparciu o istniejący trójstopniowy podział kraju na województwa, powiaty

i gminy, przy pomocy którego wyodrębnione zostały dwa dodatkowe nieadministracyjne poziomy, tj. regiony i podregiony.

2) Potrzeby legislacyjne

Brak.

2. PROGRAM DZIAŁAŃ W UJĘCIU TEMATYCZNYM

2.1 PROGRAM DZIAŁAŃ DLA TEMATU „JEDNOSTKI STATYSTYCZNE”

1) Analiza stanu obecnego w świetle obowiązujących już przepisów, projektów, specyfikacji danych INSPIRE oraz zidentyfikowanych potrzeb krajowych

Jednostki statystyczne stanowią:

- jednostki statystyczne NTS (Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych),
- rejony statystyczne i obwody spisowe,

Jednostki statystyczne NTS prowadzone są zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie wprowadzenia Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS) (Dz. U. z 2007 r. Nr 214, poz. 1573, z późn. zm.) opracowanym na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r.

Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS) klasyfikuje jednostki terytorialne na dwóch poziomach: regionalnym (regiony, województwa, podregiony) i lokalnym (powiaty, gminy).

Rejony statystyczne i obwody spisowe wchodzą w zakres krajowego rejestru urzędowego podziału terytorialnego kraju TERYT prowadzonego przez Prezesa GUS na podstawie ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz.U. z 2012 r. poz. 591, z późn. zm.). Zasady podziału na rejony statystyczne i obwody spisowe reguluje rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia, stosowania i udostępniania krajowego rejestru urzędowego podziału terytorialnego kraju oraz związanych z tym obowiązków organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 1998 r. Nr 157, poz. 1031 z późn. zm.).

Rejony statystyczne i obwody spisowe służą głównie do przeprowadzania spisów oraz opracowywania ich wyników. Podział na te jednostki prowadzony jest w 16 Urzędach Statystycznych (US) zlokalizowanych w miastach wojewódzkich. Granice rejonów statystycznych i obwodów spisowych zostały utrwalone na mapach cyfrowych i są corocznie aktualizowane. Aktualizacja obejmuje również dane z następujących systemów informatycznych prowadzone w przekroju rejonów statystycznych i obwodów spisowych:

- system identyfikacji adresowej ulic, nieruchomości, budynków i mieszkań NOBC,
- system rejonów statystycznych i obwodów spisowych BREC.

Systemy te aktualizowane są corocznie w zakresie zmian w sieci rejonów statystycznych i obwodów spisowych oraz kwartalnie w zakresie przyrostów i ubytków zasobów mieszkaniowych.

Centralna baza wymienionych systemów informatycznych prowadzona jest w Centrum Informatyki Statystycznej.

W ramach tematu „Jednostki statystyczne” opublikowano:

- usługi przeglądania prezentujące jednostki NTS oraz rejony statystyczne i obwody spisowe wg stanu na rok 2011 i 2012,
- usługę pobierania udostępniającą następujące zbiory danych:
 - rejony statystyczne i obwody spisowe wg stanu na rok 2010,
 - rejony statystyczne i obwody spisowe wg stanu na rok 2011,
 - rejony statystyczne i obwody spisowe wg stanu na rok 2012,
 - rejony statystyczne i obwody spisowe wg stanu na rok 2013,
 - rejony statystyczne i obwody spisowe wg stanu na rok 2014,
 - jednostki NTS wg stanu na rok 2010,
 - jednostki NTS wg stanu na rok 2011,

- jednostki NTS wg stanu na rok 2012,
- jednostki NTS wg stanu na rok 2013,
- jednostki NTS wg stanu na rok 2014,
- siatka statystyczna o oczku 1km².

- metadane dla opublikowanych zbiorów i usług danych przestrzennych.

Wszystkie ww. zbiory danych opublikowane w ramach usługi pobierania dla tematu „Jednostki statystyczne” są zgodne z ostateczną (3.0) wersją specyfikacji danych dla tego tematu.

W ramach usługi pobierania dla tematu „jednostki statystyczne” oprócz powyższych zbiorów GML w ramach opublikowane zostały następujące zbiory SHP:

- rejony statystyczne i obwody spisowe wg stanu na rok 2010,
- rejony statystyczne i obwody spisowe wg stanu na rok 2011,
- rejony statystyczne i obwody spisowe wg stanu na rok 2012,
- rejony statystyczne i obwody spisowe wg stanu na rok 2013,
- rejony statystyczne i obwody spisowe wg stanu na rok 2014,
- jednostki NTS wg stanu na rok 2010,
- jednostki NTS wg stanu na rok 2011,
- jednostki NTS wg stanu na rok 2012,
- jednostki NTS wg stanu na rok 2013,
- jednostki NTS wg stanu na rok 2014.

2) Aktualizacja list zbiorów danych IIP (INSPIRE i komplementarnych) w temacie

Zbiór danych „rejony statystyczne i obwody spisowe” został umieszczony w ewidencji zbiorów i usług danych przestrzennych (PL.ZIPGUS.312).

Zbiór danych „jednostki statystyczne NTS” został umieszczony w ewidencji zbiorów i usług danych przestrzennych (PL.ZIPGUS.2826).

3) Zakres i terminy prac wynikające z przepisów INSPIRE i potrzeb krajowych

Zbiór danych dotyczący tematu „Jednostki statystyczne” został utworzony w październiku 2009 r., traktowany jest wobec tego jako zbiór istniejący przed zakończeniem transpozycji dyrektywy INSPIRE na prawo krajowe. Ostateczny termin na udostępnienie interoperacyjnych zbiorów i usług danych przestrzennych z tego tematu to 21.10.2020 r.

4) Planowane i realizowane projekty dotyczące tworzenia, utrzymania i użytkowania zbiorów i usług danych przestrzennych w temacie

W 2014 r. rozpoczęła się rozbudowa Portalu Geostatystycznego w ramach projektu Portal Geostatystyczny-Faza II, zgodnie z Porozumieniem o dofinansowanie nr POIG.07.01.00-00-066/14-00 z dnia 3 listopada 2014 r. w ramach 7. Osi priorytetowej „Społeczeństwo informacyjne – budowa elektronicznej administracji” Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (PO IG) 2007 – 2013. Projekt ten jest kontynuacją projektów Portal Geostatystyczny oraz Analityczna Baza Mikrodanych – ABM. Głównym zadaniem Portalu jest prezentacja wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010, Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 oraz Banku Danych Lokalnych na mapach. W ramach portalu uruchomiony jest również podsystem usług INSPIRE, który serwuje usługi danych przestrzennych dla tematów danych, dla których Prezes GUS jest organem wiodącym. Dane dla tematu „Jednostki statystyczne” publikowane w ramach podsystemu są zgodne z wersją 3.0 specyfikacji danych dla tego tematu. Dane te są aktualizowane corocznie. Bazy statystycznych punktów adresowych oraz granic podziału statystycznego prowadzone są lokalnie na stanowiskach operatorów przestrzennych baz adresowych. W ramach rozbudowy Portalu Geostatystycznego wdrożono system replikacji tych danych do poziomów wojewódzkiego i centralnego. Wdrożono również system replikacji danych referencyjnych (ortofotomapy, granic podziału administracyjnego, działek ewidencyjnych, obrębów ewidencyjnych i innych) z poziomu centralnego do stanowisk operatorów przestrzennych baz adresowych.

Ponadto w 2016 r. GUS planuje przystąpić do procedury konkursowej i zgłosić projekt *Rozbudowa Portalu Geostatystycznego* w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa 2014-2020. W ramach tego projektu przewidziana jest m. in. modernizacja istniejących usług INSPIRE: wyszukiwania,

przeglądania i pobierania oraz ewentualne uruchomienie usług przekształcania i uruchamiania usług, w tym: dostosowanie do aktualnych wersji standardów OGC/ISO oraz specyfikacji technicznych INSPIRE.

5) Relacje względem innych organów wiążące się z tematem

Służby statystyki publicznej ściśle współpracują w zakresie wymiany informacji ze służbą geodezyjną i kartograficzną, gdyż zgodnie z obowiązującymi przepisami podział statystyczny powinien być spójny zarówno z granicami podziału terytorialnego jak i z podziałem ewidencyjnym.

W związku z licznymi zmianami w podziale terytorialnym i ewidencyjnym kraju (w tym np. budowa i aktualizacja Inicjalnej Bazy Danych Państwowego Rejestru Granic) istnieje potrzeba ciągłej aktualizacji granic podziału statystycznego, aby zachować ww. spójność. Granice rejonów statystycznych i obwodów spisowych są aktualizowane w statystyce publicznej w cyklu rocznym.

6) Stan do osiągnięcia na koniec etapu programowania

Na koniec 2017 r. GUS planuje:

- uruchomienie usług przeglądania dla tematu „Jednostki statystyczne” prezentujących dane dla lat 2010, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017.
- publikacja w ramach usługi pobierania zbiorów danych:
 - rejony statystyczne i obwody spisowe dla lat 2015, 2016, 2017
 - jednostki NTS dla lat 2015, 2016, 2017.

2.2 PROGRAM DZIAŁAŃ DLA TEMATU „ROZMIESZCZENIE LUDNOŚCI – DEMOGRAFIA”

1) Analiza stanu obecnego w świetle obowiązujących już przepisów, projektów, specyfikacji danych INSPIRE oraz zidentyfikowanych potrzeb krajowych

Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz.U. z 2012 r. poz. 591, z późn. zm.) GUS jest zobowiązany do zapewnienia rzetelnego, obiektywnego i systematycznego informowania społeczeństwa, organów państwa i administracji publicznej oraz podmiotów gospodarki narodowej o sytuacji demograficznej.

Informacje o rozmieszczeniu ludności są gromadzone zgodnie z ustawą o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa (Dz. U. z 1998 r. Nr 96 poz. 603 oraz Nr 103, poz. 652) oraz Rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie wprowadzenia Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS) (Dz. U. z 2007 r. Nr 214, poz. 1573, z późn. zm.) opracowanym na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. Corocznie informacje o lokalnych jednostkach administracyjnych są przekazywane Komisji Europejskiej (Eurostat system of local administrative units (LAU)). Ponadto informacje w zakresie rozmieszczenia ludności są gromadzone na podstawie Rozporządzenia (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 763/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. w sprawie spisów powszechnych ludności i mieszkań oraz w rozporządzeniach wykonawczych Komisji Europejskiej.

Rozmieszczenie ludności jest badane według 5 hierarchicznie powiązanych jednostek, na dwóch poziomach: regionalnym (regiony, województwa, podregiony) i lokalnym (powiaty, gminy).

W ramach tematu „Rozmieszczenie ludności (demografia)” opublikowano:

- usługę przeglądania prezentującą dane demograficzne dla lat 2011 i 2012 w odniesieniu do jednostek NTS,
- usługę pobierania udostępniającą następujące zbiory danych:
 - ogólną liczbę ludności w rejonach statystycznych i obwodach spisowych dla roku 2011,
 - dane demograficzne dla roku 2010 w odniesieniu do jednostek NTS,
 - dane demograficzne dla roku 2011 w odniesieniu do jednostek NTS,
 - dane demograficzne dla roku 2012 w odniesieniu do jednostek NTS,
 - dane demograficzne dla roku 2013 w odniesieniu do jednostek NTS,
 - dane demograficzne dla roku 2014 w odniesieniu do jednostek NTS.
 - ogólną liczbę ludności w siatce statystycznej o oczku 1 km².
- metadane dla opublikowanych zbiorów i usług danych przestrzennych.

Zakres danych demograficznych publikowanych w ramach INSPIRE w odniesieniu do jednostek NTS obejmuje:

- ogólną liczbę ludności,
- klasyfikacje wg:
 - płci,
 - 5-letnich grup wieku (ogółem, kobiety, mężczyźni),
 - ekonomicznych grup wieku (ogółem, kobiety, mężczyźni).

Wszystkie ww. zbiory danych dla tematu „Rozmieszczenie ludności (demografia)” opublikowane w ramach usługi pobierania zgodne są z ostateczną (3.0) wersją specyfikacji danych dla ww. tematu. Oprócz powyższych zbiorów w ramach usługi pobierania dla tematu „rozmieszczenie ludności (demografia)” oprócz powyższych zbiorów GML opublikowane zostały następujące zbiory SHP:

- ogólna liczbę ludności w rejonach statystycznych i obwodach spisowych dla roku 2011 w formacie SHP.
- dane demograficzne dla roku 2010 w odniesieniu do jednostek NTS,
- dane demograficzne dla roku 2011 w odniesieniu do jednostek NTS,
- dane demograficzne dla roku 2012 w odniesieniu do jednostek NTS,
- dane demograficzne dla roku 2013 w odniesieniu do jednostek NTS,
- dane demograficzne dla roku 2014 w odniesieniu do jednostek NTS,
- ogólną liczbę ludności w siatce statystycznej o oczku 1 km².

2) Aktualizacja list zbiorów danych IIP (INSPIRE i komplementarnych) w temacie

Zbiór danych „rozmieszczenie ludności (demografia)” został umieszczony w ewidencji zbiorów i usług danych przestrzennych (PL.ZIPGUS.2827).

3) Zakres i terminy prac wynikające z przepisów INSPIRE i potrzeb krajowych

W związku z tym, iż temat danych przestrzennych „Rozmieszczenie ludności (demografia)” nie zawiera sam w sobie danych przestrzennych (jedynie dane statystyczne, które uzyskują odniesienie przestrzenne tylko po połączeniu z jednostkami podziału statystycznego) oraz że dane odnośnie rozmieszczenia ludności gromadzone są wg przepisów obowiązujących przed zakończeniem transpozycji dyrektywy INSPIRE na prawo krajowe, należy rozumieć, iż rozmieszczenie ludności również jest zbiorem danych istniejących. Wobec tego ostateczny termin na udostępnienie interoperacyjnych zbiorów i usług danych przestrzennych z tego tematu to 21.10.2020 r.

4) Planowane i realizowane projekty dotyczące tworzenia, utrzymania i użytkowania zbiorów i usług danych przestrzennych w temacie

W 2014 r. rozpoczęła się rozbudowa Portalu Geostatystycznego w ramach projektu *Portal Geostatystyczny-Faza II*, zgodnie z Porozumieniem o dofinansowanie nr POIG.07.01.00-00-066/14-00 z dnia 3 listopada 2014 r. w ramach 7. Osi priorytetowej „Społeczeństwo informacyjne – budowa elektronicznej administracji” Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (PO IG) 2007 – 2013. Projekt ten jest kontynuacją projektów Portal Geostatystyczny oraz Analityczna Baza Mikrodanych – ABM. Głównym zadaniem Portalu jest prezentacja wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010, Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 oraz Banku Danych Lokalnych na mapach. W ramach portalu uruchomiony jest również podsystem usług INSPIRE, który serwuje usługi danych przestrzennych dla tematów danych, dla których Prezes GUS jest organem wiodącym. Dane dla tematu „Rozmieszczenie ludności (demografia)” publikowane w ramach podsystemu są zgodne z wersją 3.0 specyfikacji danych dla tego tematu. Dane te są aktualizowane corocznie. Poza obecnie publikowanymi danymi demograficznymi w odniesieniu do jednostek NTS oraz rejonów statystycznych i obwodów spisowych opublikowane zostały na Portalu usługi i zbiory prezentujące dane demograficzne w siatkach kilometrowych.

Ponadto w 2016 r. GUS planuje przystąpić do procedury konkursowej i zgłosić projekt *Rozbudowa Portalu Geostatystycznego* w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa 2014-2020. W ramach tego projektu przewidziana jest m. in. modernizacja istniejących usług INSPIRE: wyszukiwania, przeglądania i pobierania oraz ewentualne uruchomienie usług przekształcania i uruchamiania usług,

w tym: dostosowanie do aktualnych wersji standardów OGC/ISO oraz specyfikacji technicznych INSPIRE.

5) Relacje względem innych organów wiążące się z tematem

Dane dla tematu „Rozmieszczenie ludności – demografia” mogą zostać wykorzystane przy współpracy ze szczeblem zarządzającym w regionach jako niezwykle pomocne narzędzie przy podejmowaniu strategicznych decyzji na poziomie gminnym, powiatowym czy wojewódzkim. Dzięki danym przestrzennym można monitorować dany teren, dokonywać analiz, prognozować rozwój regionu oraz szacować różnego rodzaju ryzyka, jak i opracowywać sposoby zapobiegania.

6) Stan do osiągnięcia na koniec etapu programowania

Na koniec 2017 r. GUS planuje:

- uruchomienie usług przeglądania danych demograficznych dla lat 2010, 2013-2017 w odniesieniu do jednostek NTS,
- bieżące aktualizacje usług w zakresie danych dla lat 2015-2017.

3. PROGRAM DZIAŁAŃ UZUPEŁNIAJĄCYCH

3.1 WZMOCNIENIE KOORDYNACJI I WSPÓŁPRACY

1) Wzmacnianie własnej struktury koordynacyjnej

GUS nie przewiduje wzmacniania własnej struktury koordynacyjnej.

2) Współdziałanie z organem koordynującym

Prezes GUS na bieżąco współpracuje z Głównym Geodetą Kraju, który koordynuje tworzenie IIP w Polsce. Przedstawiciel GUS uczestniczy w pracach Rady Infrastruktury Informacji Przestrzennej. GUS corocznie opracowuje sprawozdania dotyczące organizacji, koordynacji i monitorowania działań związanych z tworzeniem, utrzymywaniem i rozwijaniem infrastruktury, w zakresie przyporządkowanych tematów danych przestrzennych i przekazuje je do GGK.

3) Współpraca z innymi organami wiodącymi

Prezes GUS na bieżąco współpracuje z Głównym Geodetą Kraju, który jest organem wiodącym odpowiedzialnym za 15 tematów danych przestrzennych

4) Współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego

Udostępnianie granic rejonów statystycznych i obwodów spisowych jednostkom samorządu terytorialnego w celu wykorzystania w procesie modernizacji ewidencji gruntów i budynków.

5) Współpraca z instytucjami kształcenia na poziomie wyższym i średnim

GUS współpracuje z instytucjami kształcenia na poziomie wyższym i średnim, w tym z Politechniką Warszawską, z którą w 2012 r. zawarł porozumienie partnerskie. Ponadto w ramach konferencji na różnych uczelniach wyższych GUS propaguje Portal Geostatystyczny, w tym Podsystem usług INSPIRE.

6) Zapewnienie niezbędnych przepływów danych z/do rejestrów publicznych

Zgodnie z art. 24b ustawy z dnia 17 maja 1989 r. *Prawo geodezyjne i kartograficzne* (Dz.U. z 2010 r., Nr 193, poz. 1287 j.t.) Główny Geodeta Kraju we współpracy ze starostami, wojewodami i marszałkami województw oraz Ministrem Sprawiedliwości, ministrem właściwym do spraw administracji publicznej, ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, ministrem właściwym do spraw środowiska, Prezesem Głównego Urzędu Statystycznego oraz Prezesem Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa tworzy i utrzymuje zintegrowany system informacji o nieruchomościach, będący systemem teleinformatycznym, umożliwiającym m.in.:

- wymianę danych w formie dokumentów elektronicznych między ewidencją gruntów i budynków a innymi rejestrami publicznymi, takimi jak: księga wieczysta, państwowy rejestr granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju, krajowy rejestr urzędowy podziału terytorialnego kraju, krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej, krajowy system ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, w zakresie niezbędnym do prowadzenia tych rejestrów publicznych, a także przekazywanie w formie dokumentów elektronicznych zawiadomień o zmianach danych, dokonywanych w poszczególnych rejestrach publicznych, mających znaczenie dla innych rejestrów publicznych włączonych do zintegrowanego systemu informacji o nieruchomościach,
- weryfikację zgodności danych ewidencji gruntów i budynków z danymi zawartymi w: księgach wieczystych, Powszechnym Elektronicznym Systemie Ewidencji Ludności, krajowym rejestrze urzędowym podmiotów gospodarki narodowej oraz krajowym rejestrze urzędowym podziału terytorialnego kraju, a także pozyskiwanie danych zawartych w tych rejestrach na potrzeby ewidencji gruntów i budynków,
- udostępnianie organom administracji publicznej zintegrowanych zbiorów danych ewidencji gruntów i budynków, niezbędnych do realizacji przez te organy ich ustawowych zadań publicznych, dotyczących w szczególności badań statystycznych, spisów powszechnych, prowadzenia krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, prowadzenia krajowego rejestru urzędowego podziału terytorialnego kraju, planowania gospodarczego, planowania przestrzennego, środowiska, ewidencji podatkowej nieruchomości, kontroli państwowej, zwalczania korupcji oraz bezpieczeństwa wewnętrznego.

Na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 stycznia 2013 r. w sprawie zintegrowanego systemu informacji o nieruchomościach (ZSIN) (Dz. U. z 2013 r. Nr 249) Prezes GUS we współpracy z Głównym Geodetą Kraju zapewni rozwiązania techniczne umożliwiające dostęp, za pośrednictwem ZSIN do danych zawartych w prowadzonych przez GUS rejestrach publicznych tj. TERYT i REGON.

3.2 BADANIA I ROZWÓJ

1) Określenie optymalnych modeli danych w tematach IIP z uwzględnieniem wymagań INSPIRE oraz potrzeb i możliwości krajowych

Model danych dla tematu „Jednostki statystyczne” oraz „Rozmieszczenie ludności (demografia)” jest zgodny z modelem opublikowanym w specyfikacji 3.0 dla tego tematu.

2) Zapewnienie harmonizacji zbiorów i usług danych przestrzennych pod względem technologicznym

Istniejące zbiory danych przestrzennych dla tematu danych „Jednostki statystyczne” prowadzone są w jednolitej strukturze – lokalnie na stanowiskach operatorów przestrzennych baz adresowych. Wzajemna spójność zbiorów danych zapewniona jest poprzez dostosowanie granic podziału statystycznego do granic opracowywanego przez operatora obszaru (przeważnie powiatu).

Temat „Rozmieszczenie ludności (demografia)” wykorzystuje geometrię tematu danych „Jednostki statystyczne”, nie występuje zatem potrzeba harmonizacji.

3) Dalsze prace badawcze ukierunkowane na możliwie szybkie osiągnięcie praktycznych efektów IIP

Publikacja danych statystycznych w Portalu Geostatystycznym umożliwia wykonywanie analiz przestrzennych z wykorzystaniem m.in. danych o rozmieszczeniu ludności. W wyniku realizacji projektu Portal Geostatystyczny – Faza II użytkownicy Portalu mogą przeprowadzać zaawansowane analizy geostatystyczne na bazie wynikowych informacji statystycznych znajdujących się w zasobach Portalu.

3.3 UPOWSZECHNIANIE WIEDZY I KSZTAŁCENIE SPECJALISTÓW

1) Upowszechnianie wiedzy i umiejętności w zakresie umożliwiającym szerokie korzystanie z zasobów informacyjnych objętych tematami programu

W statystyce publicznej wyszkolono ponad 200 osób w zakresie pracy z oprogramowaniem GIS. W urzędach statystycznych i ich oddziałach osoby te zajmują się prowadzeniem przestrzennych baz adresowych zawierających statystyczne punkty adresowe oraz rejony statystyczne i obwody spisowe. W celu przybliżenia funkcjonalności Portalu Geostatystycznego przeszkolonych zostało ponad 120 osób ze służby statystyki publicznej. Ponadto z funkcjonalności Portalu szkoleni są także uczniowie oraz studenci.

Ponadto w ramach realizacji projektu *Portal Geostatystyczny – Faza II*, przeszkolone zostały w statystyce publicznej 243 osoby w zakresie nowych funkcjonalności Portalu Geostatystycznego oraz nowych funkcjonalności aktualizowanego oprogramowania GIS dostarczonego w ramach realizacji projektu. Dodatkowo w ramach seminarium "Portal Geostatystyczny - platforma nowych możliwości" przeszkolono około 800 osób z ministerstw, urzędów centralnych, uczelni wyższych i firm.

Natomiast w ramach kampanii promocyjnej projekt *Portal Geostatystyczny – Faza II* był promowany podczas wielu wydarzeń, takich jak m.in.: Geomarketing Forum, GIS Day w Stolicy, konferencji Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa „GIS w rolnictwie”, konferencji Ministerstwa Środowiska „Środowisko Informacji” oraz na III Forum GIS organizowanym przez Uniwersytet Warszawski. W ramach tych wydarzeń odbywały się prezentacje funkcjonalności portalu (stoiska informacyjne, wygłaszanie prezentacji). Dodatkowo na stronie Portalu Geostatystycznego opublikowany jest obszerny podręcznik użytkownika, w którym szczegółowo opisane są wszystkie funkcjonalności dostępne w Portalu. Podręcznik został rozszerzony o szereg ćwiczeń wraz z ich szczegółowym opisem, na podstawie których użytkownicy mogą samodzielnie nauczyć się korzystania z Portalu.

2) Kształcenie i doksztalcanie specjalistów zgodnie z rzeczywistymi potrzebami

Przedstawiciele GUS brali udział w szkoleniach realizowanych w ramach projektu *Edukacyjne wsparcie procesu wdrażania dyrektywy INSPIRE w administracji samorządowej w kontekście podniesienia jakości usług i efektywności działania* realizowanego przez Główny Urząd Geodezji i Kartografii. Pracownicy GUS uczestniczyli w dwóch grupach szkoleń: szkoleniach eksperckich oraz szkoleniach podstawowych. Dzięki udziałowi w szkoleniach pracownicy służb statystyki publicznej pozyskali szeroką wiedzę dotyczącą budowania infrastruktury informacji przestrzennej (IIP) oraz administrowania IIP.

Przedstawiciel Departamentu Programowania i Koordynacji Badań reprezentował GUS jako ekspert w Tematycznej Grupie Roboczej INSPIRE do spraw rozwoju specyfikacji danych dla „Jednostek statystycznych” i „Rozmieszczenia ludności (demografii)” – dwóch tematów danych przestrzennych z załącznika III dyrektywy (*TWG SU-PD – Thematic Working Group – Statistical Units and Population Distribution*).

Przedstawiciel Departamentu Programowania i Koordynacji Badań GUS od grudnia 2014 r. pełni rolę koordynatora tematycznego klastra INSPIRE skupiającego tematy danych: jednostki statystyczne, rozmieszczenie ludności (demografia), zdrowie i bezpieczeństwo ludności.

Pracownicy statystyki publicznej na bieżąco uczestniczą również w krajowych i międzynarodowych konferencjach dotyczących INSPIRE.

3.4 WSPÓŁDZIAŁANIE W RAMACH INSPIRE

1) Zapewnienie dostępu instytucjom i organom Wspólnoty do zbiorów i usług danych przestrzennych zgodnie z Rozporządzeniem Komisji (UE) Nr 268/2010 z dnia 29 marca 2010 r.

W związku z koniecznością wypełnienia zobowiązań zawartych w dyrektywie INSPIRE w ramach Portalu Geostatystycznego przygotowany został Podsystem Usług INSPIRE.

Uruchomiono usługę wyszukiwania metadanych zgodną ze specyfikacją OGC CSW w wersji 2.0.2. Dla tematów danych „Jednostki statystyczne” i „Rozmieszczenie ludności (demografia)” funkcjonują

usługi przeglądania w formie WMS zgodnego ze specyfikacją OGC WMS 1.3.0. Dla tych tematów danych przestrzennych uruchomiono również usługi pobierania w formie pobierania predefiniowanego o profilu ATOM. Dla tematu „Jednostki statystyczne” przygotowano pliki GML z geometrią rejonów statystycznych i obwodów spisowych oraz pliki GML z geometrią jednostek statystycznych NTS. Zbiory te są w pełni zgodne ze specyfikacją danych dla tematu „Jednostki statystyczne”. Dla tematu „Rozmieszczenie ludności (demografia)” przygotowano pliki GML z danymi demograficznymi. Zbiory te są w pełni zgodne ze specyfikacją danych dla tematu „Rozmieszczenie ludności (demografia)”. Dodatkowo część zbiorów opublikowano w formacie ESRI Shapefile.

2) Monitorowanie i sprawozdawczość w zakresie określonym Decyzją Komisji z dnia 5 czerwca 2009 r.

Dyrektywa 2007/2/WE wymaga, aby państwa członkowskie monitorowały wdrażanie swoich infrastruktur informacji przestrzennej i korzystanie z tych infrastruktur oraz aby składały sprawozdania dotyczące wdrożenia dyrektywy. Zgodnie z Decyzją KE z dnia 5 czerwca 2009 r. w sprawie wykonania dyrektywy 2007/2/WE Parlamentu Europejskiego i rady w zakresie monitorowania i sprawozdawczości krajowy punkt kontaktowy przekazuje Komisji Europejskiej wyniki monitorowania (wartości wskaźników ogólnych i szczegółowych w procentach) oraz przekazuje sprawozdanie zbiorcze dla zidentyfikowanych zbiorów danych przestrzennych i usług zawierające podsumowujący opis w zakresie:

- koordynacji i zapewnienia jakości,
- wkładu w funkcjonowanie i koordynację infrastruktury,
- korzystania z infrastruktury informacji przestrzennej,
- rozwiązań służących wspólnemu korzystaniu z danych, kosztów i korzyści związanych z wdrożeniem dyrektywy.

GUS jako organ wiodący corocznie opracowuje sprawozdanie dotyczące organizacji, koordynacji i monitorowania działań związanych z tworzeniem, utrzymywaniem i rozwijaniem infrastruktury, w zakresie przyporządkowanych mu dwóch tematów danych przestrzennych i przekazuje je do krajowego punktu kontaktowego tj. GGK.

4. STRESZCZENIE

Na etapie prac przygotowawczych do spisów powszechnych tj. Powszechnego Spisu Rolnego 2010 (PSR 2010) i Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 (NSP 2011) w statystyce publicznej przystąpiono do tworzenia danych przestrzennych. Z wykorzystaniem materiałów referencyjnych w formie danych przestrzennych pozyskanych m.in. z państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego (tj. ortofotomapa, państwowy rejestr granic i powierzchni jednostek podziału terytorialnego kraju, dane z ewidencji gruntów i budynków) oraz własnych materiałów (papierowych map z granicami podziału statystycznego oraz szkiców sytuacyjnych z położeniem budynków w terenie) stworzono w statystyce publicznej następujące zbiory:

- statystyczne punkty adresowe (położenie wszystkich budynków znajdujących się w podsystemie NOBC rejestru TERYT, czyli wszystkich budynków, w których znajdują się mieszkania),
- rejony statystyczne,
- obwody spisowe.

Ww. warstwy są częścią tzw. przestrzennych baz adresowych. Dane z tych baz zostały wykorzystane do przeprowadzenia, a następnie do prezentacji wyników spisów powszechnych w ujęciu przestrzennym.

W tym celu GUS utworzył środowisko analiz geoprzestrzennych – Portal Geostatystyczny. Portal umożliwia:

- udostępnianie danych statystycznych (wyników spisów oraz Banku Danych Lokalnych) zagregowanych do różnych poziomów NTS,
- wykonywanie analiz przestrzennych,
- redagowanie własnych map tematycznych w formie kartogramów i kartodiagramów,
- korzystanie z zewnętrznych usług WMS, WFS,

- udostępnianie danych w formie usług danych przestrzennych zgodnych ze specyfikacjami INSPIRE.

Prezes GUS jest organem wiodącym w zakresie dwóch tematów danych przestrzennych z załącznika III dyrektywy INSPIRE: „Jednostki statystyczne” i „Rozmieszczenie ludności (demografia)”. Ostateczny termin na udostępnienie interoperacyjnych zbiorów i usług danych przestrzennych dla tych tematów to 21.10.2020 r.

Obecnie GUS udostępnia usługę wyszukiwania metadanych oraz usługi przeglądania i pobierania dla tematów: „Jednostki statystyczne” i „Rozmieszczenie ludności (demografia)”. Zbiory danych dla ww. tematów „Jednostki statystyczne” są zgodne ze specyfikacjami danych tych tematów w wersji 3.0.

Biorąc pod uwagę potrzebę zapewnienia kontynuacji prac związanych z publikacją interoperacyjnych zbiorów i usług danych przestrzennych, GUS zrealizował projekt *Portal Geostatystyczny – Faza II*, zgodnie z Porozumieniem o dofinansowanie nr POIG.07.01.00-00-066/14-00 z dnia 3 listopada 2014 r. w ramach 7. Osi priorytetowej „Społeczeństwo informacyjne – budowa elektronicznej administracji” Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (PO IG) 2007 – 2013.

Ponadto w 2016 r. GUS planuje przystąpić do procedury konkursowej i zgłosić projekt *Rozbudowa Portalu Geostatystycznego* w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa 2014-2020. W ramach tego projektu przewidziana jest m. in. modernizacja istniejących usług INSPIRE: wyszukiwania, przeglądania i pobierania oraz ewentualne uruchomienie usług przekształcania i uruchamiania usług, w tym: dostosowanie do aktualnych wersji standardów OGC/ISO oraz specyfikacji technicznych INSPIRE.